

A doppingellenes küzdelem ma már a bohócok sportja

Dénes Ferenc / 2025. március 14.

Az *Enhanced Games* (EG) mozgalom zászlóbontása – egy olyan az olimpiához hasonló multisport-világverseny létrehozása, amelynek egyediségét a doppingellenőrzés elhagyása jelentené – újra felmelegítette a mesterséges teljesítményfokozó szerek használatáról szóló vitát. A sportüzletben helyét kereső sokféle kísérlet közül az EG azért kerülhetett az elmúlt hetekben a címlapokra, mert az amerikai elnök, Donald Trump fia is dollármilliókat fektet be a vállalkozásba. No meg az sem elhanyagolható szempont, hogy a doppinghoz sajátosan viszonyuló amerikai sport hazája, az USA, azon belül Los Angeles lesz a következő nyári olimpiai játékok házigazdája 2028-ban.

A magyar és nemzetközi sportbürokrácia által fújt passzszéssel szemben vitorlázva hosszú évek óta érvelek a teljesítményfokozásról vallott közfelfogás és – hiú ábrándként – a nemzetközi sportpolicy megváltoztatása mellett. Egy **tíz évvel ezelőtti vitáirban** megfogalmaztam a „doppingellenes küzdelem” főbb érveivel szembeni tételek ellenvéleményemet. Ma is olvasható, nem akarom ismételni magam. A helyzet csak annyiban változott, hogy a teljesítményfokozással kapcsolatos hivatalos felfogás és az arra épített militáns gyakorlat még elavultabb lett az elmúlt dekádiban; akár a kovaköhasználat melletti érvelés a 21. századi digitális konyhatecnológiáról szóló vitában. Most erről írok.

A mesterséges szerek használatával elért teljesítményfokozás ellenzőinek érvrendszere főleg az egészségre káros hatásokról szól, aminek szélsőséges kimenetele a szerhasználó halála. Az érvek másik kiemelt halmaza az esélyegyenlőtlenségkel kapcsolatos: aki a szereket használja, nem a *valós teljesítményének*, „sportemberi magatartásának” köszönhetően kerül kedvezőbb helyzetbe a versenyben, ami igazságtalan, mondják. Ráadásul, a sikeres szerhasználó legtöbbször a hozzáféréshöz való előnyt használja ki: a drága szereket csak a gazdagok tudják megfizetni, illetve ők tudják nagyobb eséllyel a tiltott szerek használatát elfedni, az ellenőrzési rendszereket kijátszani.

A doppingolás ellen felszólalók, az üzletágban érdekeltek a XIX. századi *gentleman's game* világát próbálják ránk erőszakolni. A **Magyar Antidopping Csoport** a következőket fogalmazta meg ezzel kapcsolatban: „*A doppingellenes tevékenység célja, hogy megőrizze azt, ami valójában értékes a sportban. Erre a legfőbb értékre gyakran hivatkozunk úgy, hogy ez a 'sport szelleme', és ez az olimpiai eszme veleje és lényege, amely nem más, mint becsületesen játszani.*” Ez a *Tűzszekerek* című film világa, ahol a tengerparton meztől futnak az angol olimpiai atlétacsapat tagjai, miközben Vangelis lágy aláfestő zenéje szól. A tehetségesek, az erőfeszítésben kitartóak, a nemes lelkűek érnek elsőként a célba, de a verseny nem is a győzelmi babérokra szól, lényege sokkal inkább a *l'esprit de corps*, a bajtársiasság, az összetartozás.

És most nevéssünk együtt: ha-ha-ha... No persze, ne a Cambridge-i Egyetem Gonville and Caius College diákjai, Harold Abrahams-szen, aki a világában is tagja volt annak a bizonyos atlétacsapatnak, és az 1924. évi párizsi olimpián meg is nyerte a 100 méteres síkfutást. És aki, nem mellesleg, az akkori fogalmak szerint tiltott, vagy legalábbis ellenzett teljesítményfokozásra vetemedett: Sam Mussabini, a hivatásos atlétaedzőt fogadta fel, hogy győzelemre segítse.

Ma már nagyon messze vagyunk ettől a világréptől és gyakorlattól. A legértékesebb sportolói márkákat tucatnyi edzőből, orvosból, fizioterapeutából, pszichológusból és más szakemberekből álló csapat készíti fel, segíti sikerre. A modern sportszórakoztatásban a siker vagy bukás tized-, sőt századmásodperceken múlik, nemcsak az atlétikában, az úszásban, de a labdarúgásban, kosárlabdában vagy az amerikai fociban is. A felkészítést személyre szabottan, napra, órára kipurciózva építik fel, a szakemberek „jó szemét” ma már hazánkban is komoly gépparkok, digitális eszközök, adatbázisok támogatják meg, a sikert jelentő minimális előnyt csak a Balaton-parton szaladgálva nem lehet begyűjteni. De a kifizetési mátrix is egészen más, mint száz évvel ezelőtt volt. Magyarországon például egy olimpiai aranyérem értéke mai áron számolva 300 millió forintos üzlet, a Kozák Danutához hasonló sportolói nagyságok számára közel kétfélmilliárd forintnyi közpénz 35 éves távlatban – és az üzleti sport kiemelkedő sportolói jövedelmeit most meg sem említem.

Erre a sportvilágra ráhúzni a cambridge-i Keys százéves értékrendszerét több mint neveléses. Ráadásul látványosan képmutató. Mert miközben a teljesítményfokozás egyes területei az egészségvédelem zászlója alatt tiltottak, egyre inkább látszanak a magas szintű teljesítménysport – a jelentések szerint doppingtól független – egészségkárosító hatásai. Nem szívesen tépnék fel sebeket, de sajnos a magyar közvélemény is megtapasztalhatta, hogy milyen érzés az, amikor a kedvenc sportolója hirtelen rosszul lesz a versenypályán vagy az edzőhelyszínen, és a hivatalos közlések szerint halálának a doppinghoz semmi köze nincs. Egyszerűen túledzetté magát. Az amerikai labdarúgás vagy hivatásos bokszt egészségkárosító hatásai ma már közhelyszerűek, de a szakirodalomban se szeri, se száma a teljesítmény sportegészségügyi kockázatait bemutató vizsgálatoknak. Ráadásul a doppingolás elleni másik fontos az, a versenyegyenlőtlenség problémája is megbicsaklik: a sportolói felkészítés lehetőségeiben megmutatózó különbségek ugyanis jóval nagyobbak, mint a jól bemért és gondosan alkalmazott doppingolásból származóak lennének.

Állítom, a 2020-as évekre már maga a dopping fogalma is körülhatárolása is elavult és semmire se jó. Az eddigiekben tárgyalt felkészítési technológiáknak szerintem már semmi köze nincs ahhoz a szemlélethez, amit a Magyar Antidopping Csoport honlapjáról fentebb idéztem. Másrésztől nehéz elfogadni, hogy amikor az orvostudomány legújabb eredményeiről olvasunk, amikor az emberi test szélszintű manipulációjáról szólnak a hírek, amikor a nanorostok és nanokompozitok lehetővé teszik a természetes szövetekhez hasonló mechanikai és biológiai tulajdonságok kialakítását, akkor tényleg azon rugózunk, hogy az efedrin koncentrációja a vizületben meghaladja-e a milliliterenként a 10 mikrogrammot, és az epinefrint tényleg helyi érzéstelenítő szerekkel együtt alkalmazták vagy sem. A sérülések modern kezelése, amikor nem „természetes” módon, pihentetéssel, inhalálással, sok napfényel, gyümölcscsal és zöldséggel gyógyulnak a sportolók, mint a múlt században – vagy soha, csak egy elképzelt világban –, a használt vegyszerek, a felépülést gyorsító módszerek, a legálisan „beépített” természetes vagy mesterséges új „emberi alkotórészek” rendben vannak? Ez még a „sport szelleme”?

Nem is beszélve arról, hogy elég világosan látszik, hogy a modern sport kihívása nem az efedrin koncentrációja vagy epinefrin helyes alkalmazása, hanem a mesterséges intelligencia, a robotizáció, a nanotechnológia, meg a ki-tudja-hol-tart-ma-már-az-újabb-ipari-forradalom. Egy egyszerű példa: az alpesi sí eseményeinek közvetítéseiben állig beburkolt síelőket látunk – a helyszínen egy száz kilométerrel száguldo foltot –, akiről néhány év múlva meg nem mondja senki, hogy ember vagy robot. Kicsit leegyszerűsítve: csak a szenzorok fejlődésének kérdése a *mikor*. Tényleg meg ne bántódjón senki, de vajon hányan ismernék fel versenyhelyzetben River Radamust, aki néhány napja Kvitfjellben kevesebb mint egy másodperccel maradt le a Szuper-G verseny győztesétől, és lett végül a tizenhócadik? Akár MZ/X1998-nak is hívhatnák, és lehetne humanoid robot alumíniumból vagy akármiből. Vajon akkor tudnánk neki úgy szurkolni, mint most Rivernek? És mi lesz akkor, amikor majd egy labdarúgó lábába irányzókat szabályozó chipet építenek, a kosárlabdázó térdébe és bokájába rugókat? (Természetesen lesz papírjuk arról, hogy ez elengedhetetlen az egészségükhöz, mint a hivatásos úszóknak az asztmagyógyszerek.)

És a súlyos elvi kifogások mellett a doppingüldözés gyakorlata is több mint visszataszító. Nemcsak a pisiltetési gyakorlatról, a rajtütésszerű, a magánéletet totálisan semmibe vevő gyakorlatról beszélnek, hanem például Kenderesi Tamás korántsem boldogságos pokoljárásáról, mivel atipikusnak minősített biológiai úttevele alapján doppingeljárás alá vonták, és évekig tartó jogi hercehurca végeredményeként jogerősen (?) évekre eltiltották a versenyzéstől – szemben a háromszoros Grand-Slam-győztes olasz Jannik Sinnerrel, aki valóban doppingolt, de peren kívül megegyezett a Nemzetközi Doppingellenes Ügynökséggel, és három hónapos eltiltással megúszta az egész ügyet. Bohócok.

Ma sem tudok mást írni, mint tíz évvel ezelőtt: a probléma megoldását a mostani doppingszabályozás lazítása (eltörlése?) jelentené. Nem tiltani kell a teljesítményfokozó szerek szedését, hanem ellenőrzötté tenni – valahog úgy, mint a betegellátást. Éppen úgy kellene használni a teljesítményfokozó szereket, mint ahogy a felkészítést tervezik: doppingszakorvosok bevonásával, tudással és felelősséggel egyénre szabottan alkalmazni. A doppingliberalizálás fontos feltétele azonban, hogy a sportolóknak tisztában kell lenniük a személyes kockázatokkal, és ennek tudatában kell önkéntes döntést hozniuk. Ez csak felelős döntéshozók dolga lehet – a gyerekeket 18 éves korig nem sorolom ide. A gyerekdoppingot súlyosan büntetném.

Egyébként meg az Enhanced Games szerintem évtizedek óta létezik. Olimpiának és teljesítménysportnak hívják.

A szerző sportközgazdász

#HONT ANDRÁS
#CEGLÉDI ZOLTÁN
#KONOK PÉTER
#SCHIFFER ANDRÁS
#BALOGH GÁBOR
#NEFELEJCS GERGŐ
#SZARKA KÁROLY
#MAKAI MÁTÉ
#GAZICS GYÖRGY
#KOLEK ZSOLT
#ÖT
#JOSEPH HARGITAI
#KISS NOÉMI
#PAPP LÁSZLÓ TAMÁS
#TOROZSKAY ANDRÁS
#KERT ATTILA
#CSUTAK ZSOLT
#MEGADJA GÁBOR
#KUSTÁN MAGYARI ATTILA
#KOVÁCS TIBOR
#NÉMETH RÓBERT
#KOLLÁR ÁRPÁD
#ZDENYÁK JÓZSEF
#SCHILLINGER GYÖNGYVÉR
#SZABÓ BORBÁLA
#DR. RATIUS
#DOBROWIECKI PÉTER
#MÁTÉ GERGŐ
#JÁNOSSY ANDRÁS

Dénes Ferenc dopping
élet elmélet
Enhanced Games közlét
olimpia sport